

Tietokilpailu 4 Tunnistammeko koulussa tapahtuvat rikokset

Tähän tietokilpailuun on kerätty kysymyksiä kouluissa tapahtuvien rikosten tunnistamisesta ja rikosprosessiin liittyen. Tietokilpailun voi pitää pienryhmissä tai yksittäin. Oikeat vastaukset on hyvä käydä yhdessä koko ryhmän kanssa läpi.

- 1) Jos joutuu väkivallan kohteeksi koulumatkalla, kannattaako siitä kertoa koulussa?
 - a. Ei kannata, koska väkivalta ei tapahtunut koulussa
 - b. Aina kannattaa puhua, jos joutuu väkivallan kohteeksi
 - c. Ei, koulua ei kiinnosta, mitä koulumatkoilla tapahtuu

- 2) Voiko parhaan ystävän kuvan julkaista netissä?
 - a. Kyllä, olemmehan parhaita ystäviä
 - b. Kyllä, jos on kysynyt luvan ystävältä
 - c. Ei, koskaan ei saa julkaista toisesta kuvaa

- 3) Voiko netissä tapahtua rikoksia?
 - a. Ei, netti ei ole oikea maailma
 - b. Kyllä, myös netissä tapahtuu rikoksia
 - c. Kyllä, mutta vain sosiaalisessa mediassa

- 4) Miksi on hyvä puuttua mahdollisimman nopeasti väkivaltatilanteisiin?
 - a. Ei väkivaltatilanteisiin tarvitse puuttua, ne loppuvat itsestään
 - b. Jotta saadaan nopeasti selville kuka kantelee ja voidaan kostaa
 - c. Pitkittyessään väkivalta voi pahentua ja siihen puuttuminen vaikeutua

- 5) Voiko kiusaaminen täyttää rikoksen tunnusmerkistön?
 - a. Kyllä, kyseessä voi olla esimerkiksi vahingonteko, vainoaminen tai seksuaalinen häirintä
 - b. Kyllä, vain silloin, kun kyseessä on pelkkä pahoinpitely
 - c. Ei, kiusaaminen ei voi olla rikos

- 6) Kannattaako kertoa koulun terveydenhoitajalle, jos rikos ei ole tapahtunut koulussa?
 - a. Kyllä, aina kannattaa kertoa jollekin luotettavalle aikuiselle tapahtuneesta rikoksesta
 - b. Ei, rikos ei kuulu terveydenhoitajalle
 - c. Ei, asiasta ei kannata kertoa kenellekään

- 7) Tarvitseeko tietää rikosnimikettä, kun tekee rikosilmoituksen?
 - a. Kyllä, ei poliisi muuten ota vastaan rikosilmoitusta
 - b. Vain, jos kyseessä on fyysiseen väkivaltaan liittyvä rikos
 - c. Ei, rikosilmoituksen tekijän ei tarvitse tietää, mistä rikoksesta on kyse

- 8) Onko rikokseen yllyttäminen rikos?
 - a. Kyllä, myös yllyttäjä voi syyllistyä rikokseen
 - b. Ei, vain rikoksen tekijä syyllistyy rikokseen
 - c. Vain silloin, kun joku on vammautunut rikoksen seurauksena

- 9) Kuka on vahingonkorvausvelvollinen rikosasiassa?
- Kaikki ovat rikosasiassa vahingonkorvausvelvollisia
 - Uhri voi esittää oikeudessa tai sovittelussa syytetylle vahingonkorvausvaatimuksia
 - Poliisi on vahingonkorvausvelvollinen rikosasiassa
- 10) Kannattaako vanhemmille kertoa netissä tapahtuneesta rikoksesta?
- Kyllä, vanhemmat voivat auttaa ja tukea
 - Kyllä, jotta vanhemmat voivat mennä kostamaan rikoksen tekijälle
 - Ei, aikuiset eivät ymmärrä netistä mitään
- 11) Milloin koulussa tapahtuva väkivalta voi olla rikos?
- Vasta silloin, kun poliisit saapuvat paikalle
 - Kun uhrin hyvinvointi vaarantuu yksittäisen tai pidempään jatkuneen tilanteen takia, esimerkiksi pahoinpitely on aina poliisiasia
 - Koulussa noudatetaan omaa lakia
- 12) Mitä kaveri voi tehdä, jos ystävä on joutunut rikoksen uhriksi?
- Tukea ja ohjata ystävä avun piiriin, esimerkiksi Rikosuhripäivystykseen
 - Kertoa kaikille kavereille asiasta
 - Luvata pitää salaisuus eikä koskaan puhua siitä enää mitään
- 13) Mitä olisi hyvä ottaa mukaan, kun menee tekemään rikosilmoituksen?
- Mahdolliset todisteet
 - Viimeisin koulutodistus
 - Syntymätodistus
- 14) Voiko rikosilmoituksen tehdä alle 15-vuotiaasta tekijästä?
- Ei, koska rikosoikeudellinen vastuu alkaa vasta 15-vuotiaana
 - Ei, mutta hänen vanhemmistaan voi
 - Kyllä, sillä alle 15-vuotias on tekemästään rikoksestaan korvausvelvollinen
- 15) Mitä lyhenne RIKU tarkoittaa?
- Rikosuhripäivystys
 - Rikkaiden kuoro
 - Rikoksen uhrien keskus unioni
- 16) Mitä tapahtuu yleensä rikosilmoituksen tekemisen jälkeen?
- Seuraavana päivänä on oikeudenkäynti
 - Poliisi ryhtyy tutkimaan asiaa
 - Tarkistetaan ilmoittajan rikosrekisteri
- 17) Tulevatko huoltajat aina mukaan alaikäisen kuulusteluun?
- Ei välttämättä, mutta heillä on joissakin tilanteissa oikeus tulla mukaan
 - Kyllä, myös isovanhemmat kutsutaan mukaan
 - Ei, koska rikosasia ei kuulu vanhemmille

18) Mistä nettiosoitteesta löydät Suomen lain?

- a. www.riku.fi
- b. www.kela.fi
- c. www.finlex.fi

19) Mitä tarkoittaa rikosasian sovittelu?

- a. Uhrin ja rikoksesta epäilyn salainen tapaaminen
- b. Rikospoliisien erikoistutkintaryhmä
- c. Sovittelijoiden järjestämä tapaaminen, missä selvitetään ja pyritään sopimaan asia ja mahdolliset korvaukset

20) Tarvitaanko rikosasian sovitteluun paikalle omaa juristia?

- a. Ei, paikalla on sovittelijat, mutta halutessaan voi kysyä neuvoa ennakkoon esimerkiksi korvausasioissa
- b. Kyllä, myös erotuomari pitää ottaa mukaan
- c. Ei, mutta kolme lautamiestä täytyy olla mukana

Tietokilpailu 4 vastaukset

- 1) B, Väkivaltakokemuksesta tulisi aina kertoa jollekin luotettavalle aikuiselle. Koulumatkalla tapahtunut väkivalta on hyvä tuoda esille myös koulussa. Turvallinen koulumatka kuuluu kaikille.
- 2) B, Parhaan kaverin kuvan voi julkaista netissä, kunhan on kysynyt häneltä ensin luvan siihen. Esimerkiksi sammuneen kaverin kuvaa ei saa jakaa netissä ilman lupaa.
- 3) B, Netissä voi tapahtua erilaisia rikoksia, kuten häirintää ja kunnian loukkaamista, jolloin toiselle lähetetään esimerkiksi pilkkaavia viestejä tai levitetään toisesta perättömiä tarinoita. Myös seksuaalirikoksia tapahtuu netissä, kuten esimerkiksi lapsen seksuaalista häirintää.
- 4) C, On hyvä toimia nopeasti väkivaltatilanteissa, ettei väkivalta pääse pitkittymään ja pahenemaan.
- 5) A, Kiusaaminen voi täyttää rikoksen tunnusmerkistön ja olla esimerkiksi vainoamista, laitonta uhkaamista tai seksuaalista häirintää. Muita rikosnimikkeitä voivat olla kunnianloukkaus, yksityiselämää loukkaava tiedon levittäminen tai pahoinpitely. Pahoinpitely on aina poliisiasia.
- 6) A, Vaikka rikos ei olisi tapahtunut koulussa, on siitä hyvä päästä puhumaan jonkun kanssa. Asiasta voi kertoa esimerkiksi kouluterveydenhoitajalle.
- 7) C, Rikosnimikettä ei tarvitse tietää tehdessään rikosilmoitusta. Riittää, että kertoo tapahtumat ja poliisi sitten arvioi, mistä rikoksesta on kyse, jos rikos on tapahtunut.
- 8) A, Rikokseen yllyttäminen on rikos ja siitä voidaan tuomita samalla tavalla kuin itse rikoksen tekijä.
- 9) B, Rikoksen uhrilla on oikeus vaatia vahingonkorvauksia rikoksen tekijältä aiheutuneesta vahingosta. Vahingonkorvaus voi olla rahallista tai jotain muuta, joka korvaa haittaa.
- 10) A, Vanhemmillä on vastuu lapsestaan ja he voivat tukea ja auttaa asian kanssa. Tärkeää on, että kertoo netissä tapahtuneesta rikoksesta jollekin turvalliselle aikuiselle. Myös rikosepäilystä on hyvä kertoa jollekin.
- 11) B, Kouluissa tapahtuva väkivalta voi olla rikos, silloin kun yksittäinen tai jatkunut tilanne vaarantaa uhrin terveyden ja hyvinvoinnin. Väkivallalla voi olla vakavia seurauksia uhrille, joten tilanteeseen olisi hyvä puuttua mahdollisimman pian.
- 12) A, Kaverina voi tukea ja auttaa ystävää hakemaan apua esimerkiksi Rikosuhripäivystyksestä. Kaverina voi kuunnella ja lohduttaa ystävää.
- 13) A, Kun menee tekemään rikosilmoitusta, on hyvä ottaa mukaan mahdolliset todisteet, kuten esimerkiksi lääkärintodistus vammoista tai mahdolliset häirintäviestit. Rikosilmoitusta tehtäessä on hyvä olla mukana joku läheinen tai luotettava aikuinen.
- 14) C, Alle 15-vuotiaasta voi tehdä rikosilmoituksen. Myös alle 15-vuotias on velvollinen korvaamaan aiheuttamansa vahingot.

- 15) A, RIKU tarkoittaa Rikosuhripäivystystä, jonka palvelut on tarkoitettu kaikille rikoksen uhreille, heidän läheisilleen ja rikosasiassa todistaville.
- 16) B, Rikosilmoituksen jälkeen poliisi tutkii asiaa ja päättää onko tarvetta jatkotoimille.
- 17) A, Joissakin tilanteissa huoltajalla on oikeus olla mukana kuulusteluissa. Jos huoltajaa epäillään lapsen kohdistuneesta rikoksesta tai jos läsnäolo voi vaikeuttaa asian selvittämistä, voidaan kieltää häntä osallistumasta kuulusteluun.
- 18) C, Suomen lain löytää www.finlex.fi, joka on Oikeusministeriön omistama oikeudellisen aineiston julkinen ja maksuton Internet-palvelu.
- 19) C, Rikosasian sovittelu tarkoittaa sitä, että rikoksesta epäilty ja rikoksen uhri voivat kohdata toisensa luottamuksellisesti puolueettoman sovittelijan välityksellä. Sovittelussa käsitellään rikoksesta uhrille aiheutuneita haittoja ja pyritään löytämään rikoksen osapuolia tyydyttävä ratkaisu niiden hyvittämiseksi.
- 20) A, Itse sovitteluneuvotteluissa ei tarvita juristia paikalle, halutessaan voi selvittää etukäteen esimerkiksi mahdollisia korvaussummia. Halutessaan paikalle voi pyytää tukihenkilöä.